

MOZART ↗ BEETHOVEN ↗ MENDELSSOHN ↗ PAGANINI
BACH ↗ BRUCH ↗ WIENIAWSKI ↗ SARASATE ↗ MANÉN

CD1

- 1 Jota aragonesa op. 27, per a violí i orquestra**
PABLO SARASATE 3'30"

Orquestra anònima
Friedrich Kark, director
Parlophone (P211-E10105)
Berlin, 19-04-1914
Font: Arxiu Associació Joan Manén

- 2 Legende op. 17, per a violí i orquestra**
HENRYK WIENIAWSKI 3'30"

Orquestra anònima
Friedrich Kark, director
Parlophone (P210-E10094)
Berlin, 04-04-1914
Font: Arxiu Associació Joan Manén

- 3 Serenade per a violí i orquestra**
FRANZ DRDLA 3'19"

Orquestra anònima
Friedrich Kark, director
Parlophone (P210-E10094)
Berlin, 04-04-1914
Font: Biblioteca de Catalunya. Barcelona

- 4 Cadenza del primer moviment**
LUDWIG VAN BEETHOVEN 4'05"

del Concert per a violí i orquestra op. 61

Orquestra anònima
Concordi Gelabert, director

His Master Voice. Disco Gramòfono (Barcelona) (s03134 067916)
Barcelona, 14-11-1916
Font: Arxiu Associació Joan Manén

- 5 Concert per a violí i orquestra op. 64**
FELIX MENDELSSOHN 6'25"

III. Allegretto non troppo - Allegro molto vivace

Orquestra Simfònica HMV
George W. Byng, director

His Master Voice (London) (s03125 AB17 / s03126 - AB17)
Londres, 20-12-1921
Font: Royal Danish Library

- 6 Concert per a violí i orquestra núm. 1, op. 26**
MAX BRUCH

6 I. Vorspiel - Allegro moderato	7'35"
7 II. Adagio	7'45"
8 III. Finale - Allegro energico (1a part)	3'35"
9 III. Finale - Allegro energico (2a part)	3'13"

Orquestra Simfònica HMV
George W. Byng, director

His Master Voice (London)
(Cc 805/806 067927/28-M80 AB15)
(Cc 807/808 067929/30-M81 AB16)
(Cc 809/810 067931/33-M82 AB17)
Londres, 19-12-1921
Font: Royal Danish Library

<p>10 Rondo et Badinerie BACH-MANÉN</p> <p>José Brath, piano</p> <p>His Master Voice (London) (M 0679?) Londres, 21-12-1921 Font: Royal Danish Library</p>	<p>2'51"</p>	<p>14 Danza ibérica núm. 2 op. A-25 JOAN MANÉN</p> <p>Alfred Kuntzsch, piano</p> <p>Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart (Stgt 40348) Stuttgart, 18-11-1937 Font: Deutsch Rundfunk Archive</p>	<p>3'37"</p>
<p>11 Sonata per a violí i clave núm. 2, BWV. 1015 JOHANN SEBASTIAN BACH</p> <p><i>Andante dolce - Allegro - Andante un poco - Presto</i></p> <p>Georg Schmid, piano</p> <p>Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart (Stgt 44651/54) Stuttgart, 05-12-1938 Font: Deutsch Rundfunk Archive</p>	<p>13'01"</p>		
<p>12 Le coucou DAQUIN-MANÉN</p> <p>Georg Schmid, piano</p> <p>Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart (Stgt 33727) Stuttgart, 05-12-1936 Font: Deutsch Rundfunk Archive</p>	<p>1'40"</p>		
<p>13 Lamento op A-7 JOAN MANÉN</p> <p>del <i>Concerto espagnol</i> núm 1 per a violí i orquestra</p> <p>Alfred Kuntzsch, piano</p> <p>Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart (Stgt 40343-5) Stuttgart, 18-11-1937 Font: Deutsch Rundfunk Archive</p>	<p>8'30"</p>		

CD2

1 Aria de la Suite núm. 3, BWV. 1068

JOHAN SEBASTIAN BACH

(arr. A. Whijeljm)

Alfred Kuntzsch, piano

Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart (Stgt 40339/40)
Stuttgart, 18-11-1937

Font: Deutsch Rundfunk Archive

5'31"

2 Sonata per a violí i piano K. 454

WOLFGANG AMADEU MOZART

I. Largo-Allegro

Alfred Kuntzsch, piano

Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart (Stgt 40341/42)
Stuttgart, 18-11-1937
Font: Deutsch Rundfunk Archive

5'38"

3 Ave Maria

FRANZ SCHUBERT

Alfred Kuntzsch, piano

Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart (Stgt 40346/47)
Stuttgart, 18-11-1937
Font: Deutsch Rundfunk Archive

5'17"

4 Romanza op. 108 núm. 1

JENO HUBAY

"Ragyogó nap" (Radieux soleil)
dedicada a Joan Manén

Georg Schmid, piano

Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart (Stgt 44656)
Stuttgart, 05-12-1938
Font: Deutsch Rundfunk Archive

4'06"

5 Le Streghe op. 8

PAGANINI-MANÉN

8'37"

WNYC Radio Nova York (Live recording)
Recital al Town Hall
Nova York, 04-11-1950
Font: WNYC Archive Collections

6 Chanson et Étude op. A-8

JOAN MANÉN

8'14"

per a violí i orquestra de corda
WNYC Orchestra (Live recording)
Herman Neumann, director
WNYC Radio Nova York (Live recording)
Nova York, 1950
Font: WNYC Archive Collections

7 Concerto núm 2 "da camera"

JOAN MANÉN

14'29"

per a violí i orquestra de corda amb arpa op. A-24
7 I. Presentació i desenvolupament
8 II. Sardana
WNYC Orchestra
Herman Neumann, director
WNYC Radio Nova York (Live recording)
Nova York, 1950
Font: WNYC Archive Collections

5'58"

9 Danza ibérica núm. 1 op. A-25

JOAN MANÉN

8'05"

Enregistrat a París (ca. 1951-1953)

Font: Biblioteca de Catalunya. Barcelona

10 Danza ibérica núm. 3 op. A-36

JOAN MANÉN

7'26"

Enregistrat a París (ca. 1951-1953)

Font: Biblioteca de Catalunya. Barcelona

11 L'abeille

FRANÇOISE SCHUBERT

1'47"

Antonia Pich Santasusanna, piano

Radio Barcelona (Estudi Toreski, 14-01-1954)

Font: Biblioteca de Catalunya. Barcelona

ELS ENREGISTRAMENTS HISTÒRICOS DE JOAN MANÉN (1914-1954)

"Un so que no sentíem des de Sarasate [...], és l'encarnació de la cultura de l'art del violí [...], la seva execució ha assolit la màxima maduresa clàssica. No es pot imaginar un violinista més elegant i més noble [...] Manén sap tocar el violí de la manera més meravellosa que un imagina. Tot el que fa voreja la perfecció." Aquestes són algunes de les crítiques que arribaven d'Alemanya els anys 30 referents al violinista català Joan Manén Planas, un dels violinistes espanyols més internacionals del segle XX, un virtuós de gran personalitat que va desenvolupar una carrera extensa arreu d'Europa i Amèrica al llarg de seixanta-cinc anys.

Joan Manén és un dels casos més extraordinaris d'autoaprenentatge de la història de la música a Espanya. Tot i viure en un moment de renaixement cultural a la seva Barcelona natal, des de petit es va desenvolupar en certa manera al marge de les modes i les estètiques musicals del moment. El seu pare, Joan Manén Avellán, industrial tèxtil i bon músic amateur, era un home molt autònom, fet a si mateix i de forta personalitat, que confiava exclusivament en els seus coneixements i en el seu instint i que va centrar totes les seves il·lusions i els esforços a desenvolupar les habilitats musicals del seu fill primogènit.

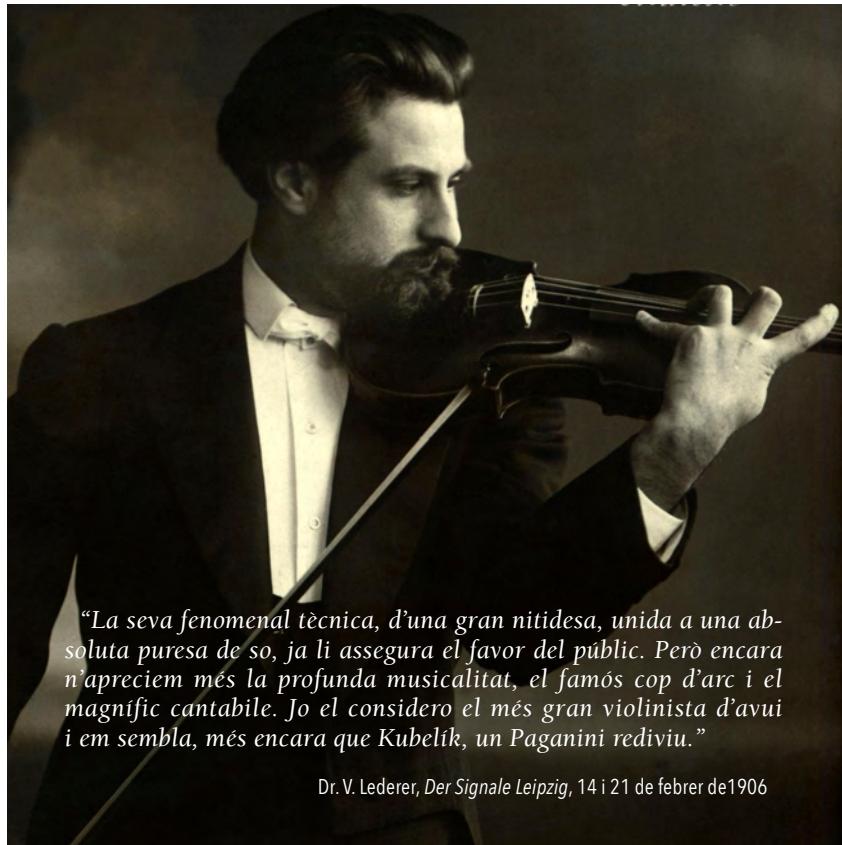
De petit Manén va anar a escola tan sols tres mesos ja que no va ser capaç d'adaptar-s'hi. Les primeres nocions de música les va rebre del pare, que li va començar a ensenyjar solfeig i piano abans de complir els quatre anys. Als cinc va iniciar estudis de violí amb Vicente Negrevernís i als set amb Clemente Ibarguren, bon amic de Pablo Sarasate i alumne de Delphin Alard. Va ser a partir d'aquell moment que els seus progressos es van accentuar de tal manera que al cap de dos anys el pare va decidir presentar-lo per primera vegada en públic. L'estiu de 1892 van viatjar a València per fer les seves primeres presentacions. El 1893, complets els deu anys, el pare va deixar la feina per dedicar-se exclusivament al seu fill. Amb determinació van viatjar a Madrid, on van aconseguir una audició per a la Reina Maria Cristina, que els va oferir la seva protecció. Sorprendentment el pare va declinar-ne l'oferta.

ment i va prendre la decisió d'iniciar llargs viatges que els portarien a fer gires extensíssimes per tot el continent americà entre 1893 i 1896, un període d'atzaroses aventures en què va perseverar a mostrar les capacitats artístiques del fill en auditoris, petites sales o fent de teloner en espectacles teatrals. Durant aquesta època va arribar a presentar-se en tres ocasions al Carnegie Hall de Nova York, la primera el gener de 1895, amb onze anys. Va ser a principis de 1894, amb deu anys, que Manén va deixar de tenir professor de violí i es va desenvolupar de forma autodidacta a partir d'aleshores. Un exemple de l'heterodoxa personalitat del pare i que ens permet conèixer en quines condicions va haver de desenvolupar el seu talent Joan Manén és el moment en què, el 1894, el violinista belga Eugène Ysaÿe el va escoltar de forma privada. El veredicte del belga va ser que Manén tenia un gran talent però que necessitava algú que el guiés. El pare va respondre de forma categòrica que ell era el seu guia. Ysaÿe, sorprès, va preguntar: –Vostè és violinista? –El pare va respondre que no. –I com indica al seu fill la manera de resoldre els problemes? –La meva oïda m'assenyala l'error i ell en busca la solució.

Aquell mateix any pare i fill visitaven a Gènova Camillo Sivori, gran violinista conegut per ser l'únic deixeble de Niccolò Paganini. A l'escoltar el jove Manén va sentenciar: "Deixeix que treballi al seu gust, ell mateix trobarà el camí perquè és un violinista nat". Probablement aquestes paraules van resonar en la ment del pare com una veritat absoluta i el refermaren en la idea que el fill disposava del talent necessari per desenvolupar-se de forma autònoma, sense la guia de cap professor.

Durant els anys de gires per tot Amèrica, en la infantesa i primera adolescència, es van forjar el caràcter i la personalitat del músic. El seu incessant treball guiat per una extraordinària intuïció li va permetre afrontar de manera autodidacta les obres més difícils de Paganini i desenvolupar la seva pròpia tècnica violinística i la seva faceta de compositor. Des de jove va escriure un bon nombre d'obres per a violí i piano i fins i tot va afrontar amb ambició la composició d'obres simfòniques.

A partir de 1898, amb quinze anys, Manén es va establir a Berlín, on va poder ampliar els seus coneixements gràcies a la relació que va mantenir amb Otto Goldsmith, home de gran cultura que li va obrir les portes i el va acompanyar en la seva formació. Otto Goldsmith, secretari personal de

“La seva fenomenal tècnica, d’una gran nitidesa, unida a una absoluta puresa de so, ja li assegura el favor del públic. Però encara n’apreciem més la profunda musicalitat, el famós cop d’arc i el magnific cantabile. Jo el considero el més gran violinista d’avui i em sembla, més encara que Kubelik, un Paganini rediviu.”

Dr. V. Lederer, *Der Signale Leipzig*, 14 i 21 de febrer de 1906

Pablo Sarasate, va valorar molt positivament el talent del jove violinista i va decidir donar-li suport. Li va preparar una audició per al famós violinista navarrès i el jove Manén, amb quinze anys, va aprofitar l'oportunitat per tocar els *Aires gitanos* del propi Sarasate. Tot i la sort de poder escoltar Sarasate i de probablement rebre'n consells, la relació Manén-Sarasate va ser sempre fresa i segurament condicionada per una certa rivalitat entre tots dos. Durant aquesta etapa va tenir la sort de conèixer grans personalitats de l'ambient musical berlínès com Eugen d'Albert, Rosa Sucher, Leopold Auer, Teresa Carreño, Antonín Dvořák o l'editor Fritz Simrock, que li va publicar diverses obres de joventut.

El 1898 Manén va aconseguir actuar com a solista a la Singakademie al costat de l'Orquestra Filarmònica de Berlín sota la direcció de Josef Rebicek, interpretant el seu *Concerto espagnol per a violí i orquestra* i dos dels seus *Capricis*. Abans de finalitzar l'any va fer el seu debut a París i es va presentar com a solista amb la Filharmònica de Varsòvia sota la direcció d'Emil Mlynarski. El gener de 1899 va ser contractat per oferir quinze recitals a Alemanya i el mes següent va substituir a Fritz Kreisler a Berlín. El 21 de març, en una vetllada privada, va tocar la *Fantasia escocesa* de Max Bruch acompanyat al piano pel mateix compositor i el 4 de gener de 1900, a la Rokoko Saal de l'Hotel Disch de Colònia, va ser acompanyat al piano per Richard Strauss. Malgrat els èxits assolits, el període entre 1898 i 1903 fou una etapa de grans esforços per aconseguir consolidar-se com a violinista i compositor.

El punt d'inflexió en la carrera de Joan Manén com a violinista va tenir lloc el novembre de 1904, després del seu debut a la Hochschule de Berlín en el qual va interpretar una de les obres de major dificultat de Paganini, les variacions *God save the King*. Tota la crítica es va desfer en elogis i a partir d'aleshores va començar a rebre una autèntica pluja de contractes impensables uns mesos abans. El seu nom va començar a resonar amb força a Alemanya, fou requerit per actuar en importants sales i va dur a terme gires per tot Europa, inclús Rússia i els països escandinaus. En aquesta etapa la seva activitat com a violinista va ser molt intensa i la crítica el va considerar el successor natural de Pablo Sarasate. Les qualitats més destacades del violinista segons la crítica eren: la seva excepcional tècnica, que li permetia afrontar els passatges de major dificultat de forma natural; un so molt personal de gran pureza i pastositat; i una noblesa i elegància interpretativa fruit d'una captivadora musicalitat que penetrava en l'orient de manera molt especial. El so probablement no es caracteritzà per ser volu-

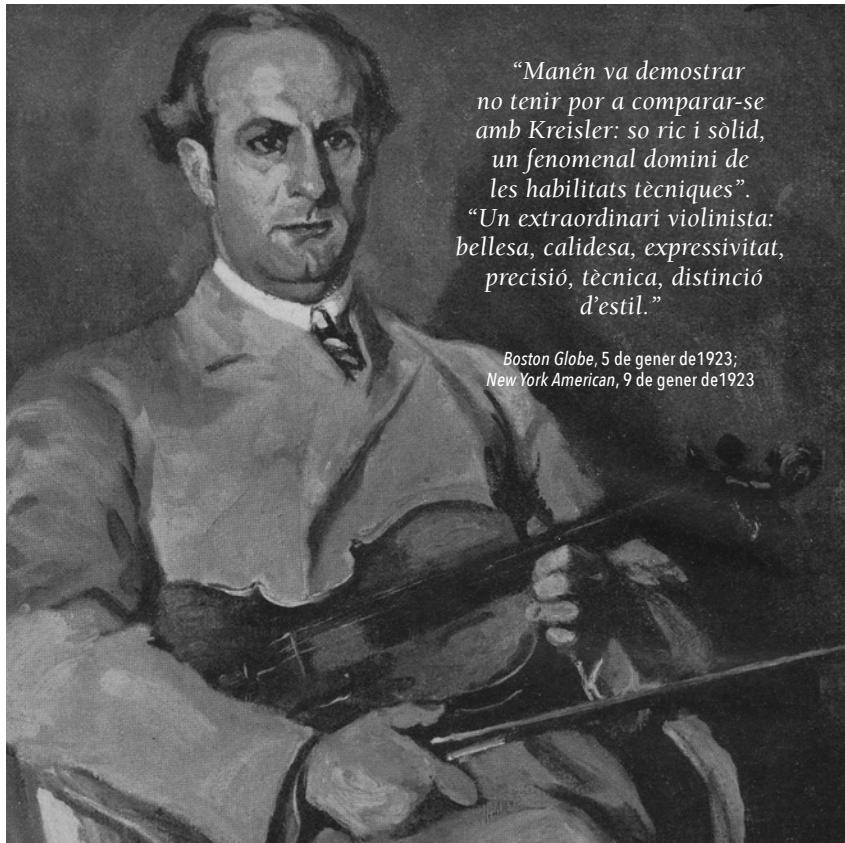
minós, les seves virtuts anaven més lligades a la capacitat d'atrapar l'espectador a través de la qualitat del so i de l'alt virtuosisme de les seves interpretacions. Sovint el van descriure com un violinista màgic (la crítica l'anomenà de forma sensacionalista *El Mag del Violí*), perquè els recursos tècnics de què disposava semblaven no tenir límits.

Joan Manén va estar en contacte amb alguns dels millors músics del moment; Jenö Hubay li va dedicar dues obres (una d'elles *Radieux soleil*, que podem escoltar en aquest enregistrament); els pianistes i compositors Enrique Granados i Joaquín Nin van interpretar amb ell la integral de les sonates de Beethoven (1916 i 1917); va mantenir relació amb el violoncel·lista Pau Casals col·laborant en diverses ocasions amb la seva orquestra a Barcelona. Com a violinista va actuar sota la direcció de músics com Bruno Walter, Henry Wood, Willem Mengelberg o Ernest Ansermet i fou acompanyat per les millors orquestres europees.

El seu repertori va estar sempre centrat en les obres per a violí i piano de gran virtuosisme, aquelles que s'adaptaven millor a la naturalesa de la seva tècnica. Paganini, Sarasate, Wieniawski, Raff, Bazzini o Saint-Saëns, entre d'altres, al costat d'un gran nombre d'obres pròpies i transcripcions seves, eren els compositors habituals en els seus programes. Va cultivar poc la música de cambra i interpretà un nombre reduït de sonates d'autors com Mozart, Beethoven, Franck o Brahms. També va interpretar freqüentment tres sonates de Tartini, Nardini i Porpora en les seves pròpies transcripcions.

Manén sempre es va considerar un violinista solista, seguint els patrons del virtuós romàntic del segle XIX. També fou força limitat el nombre de concerts per a violí que va interpretar. Els que va tocar amb major freqüència van ser: Mozart (núm. 4), Beethoven, Mendelssohn, Saint-Saëns (núm. 3), Bruch (núm. 1 i *Fantasia escocesa*), Wieniawski (núm. 1), Paganini (núm. 2), els seus dos primers concerts per a violí (*Concerto espagnol* i *Concerto da camera*) i les seves Variacions Tartini.

Segons el testimoni d'una de les seves nebodes, a Joan Manén no li agradava enregistrar i sempre deia que qui volgués escoltar-lo ho podia fer assistint personalment als seus concerts. Malgrat tot, ens ha llegat diversos enregistraments de ràdio i discs comercials de 78 rpm. Les gravacions de què

*“Manén va demostrar no tenir por a comparar-se amb Kreisler: so ric i sòlid, un fenomenal domini de les habilitats tècniques”.
“Un extraordinari violinista: bellesa, calidesa, expressivitat, precisió, tècnica, distinció d'estil.”*

*Boston Globe, 5 de gener de 1923;
New York American, 9 de gener de 1923*

disposem actualment pertanyen a tres etapes de la trajectòria artística del violinista: la primera etapa (1914-1921), en què va realitzar un important nombre d'enregistraments comercials per les cases Favorite, Anker, His Master Voice, Parlophone i Scala; una segona etapa d'enregistraments (1936-1938) realitzats per a la Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart, i una tercera amb enregistraments fets en estudi de ràdio (c. 1951-1954) i en directe a Nova York (1950). De la primera etapa destaquen les interpretacions de peces per a violí i piano publicades per Favorite i els tres concerts per a violí i orquestra impresos per His Master Voice. El primer dels concerts que va enregistrar fou el de Beethoven, a Barcelona el 1916, acompanyat d'una orquestra dirigida per Concordi Gelabert, que en aquell moment dirigia gran part de la producció de la Compañía Gramófono, sucursal de His Master Voice. Aquest enregistrament fou la primera gravació mundial del *Concert per a violí de Beethoven* complet, tot i que per qüestions de limitació de durada (el concert es va enregistrar en 8 caires) es va haver de prescindir de part dels *tutti* orquestrals. Un dels aspectes més interessants d'aquest enregistrament és la *cadenza* del primer moviment escrita pel mateix violinista. La va compondre i executar per primera vegada amb 15 anys l'1 de desembre de 1898 a París, quan va interpretar el concert amb l'Orquestra Colonne dirigida per Edouard Colonne al Noveau Théâtre, durant un Festival Beethoven. Aquesta *cadenza* demostra l'enginy d'un Manén adolescent que desenvolupa la tècnica fins a arribar a nivells d'extrema dificultat, passatges en regions molt agudes, dobles cordes de tot tipus, octaves digitades i harmònics. El desembre de 1921, a Londres, per His Master Voice, va enregistrar el *Concert per a violí de Mendelssohn* i el primer *Concert de Bruch* complet, fet que suposava també les primeres gravacions mundials comercialitzades d'ambdues obres. Aquests enregistraments de 78 rpm, malgrat les deficiències i limitacions sonores, ens permeten copsar l'elegància i gran personalitat interpretativa del músic, en aquell moment en plenitud de facultats.

Un segon període de gravacions va tenir lloc a Stuttgart durant tres anys consecutius, 1936, 1937 i 1938. La interpretació d'obres de Bach, Mozart, Schubert, Hubay o del mateix Manén ens permeten escoltar un violinista amb un so pur, penetrant i càlid, que a través d'un ús molt personal i acusat del "portamento" aconsegueix de forma heterodoxa un cantabile molt expressiu. A aquesta individualitat

interpretativa s'uneix un extraordinari control de l'arc i una tècnica depurada que ens permeten intuir el cèlebre magnetisme que desprenen les seves interpretacions en directe.

El tercer període està conformat per interpretacions en directe i en estudi que van tenir lloc entre 1950 i 1954. Durant la darrera etapa com a intèrpret, Joan Manén encara exhibia gran part de la tècnica que el va fer famós. Malgrat tot, el violinista es mostra impermeable a les noves tendències i molt allunyat estilísticament de l'escola moderna del violí. Els darrers enregistraments suposen un testimoni important per conèixer bé la interpretació que feia ell mateix de les seves pròpies obres.

Joan Manén va actuar durant els primers anys de la seva carrera amb un violí del luthier català Étienne Maire Clarà entre d'altres instruments. Posteriorment va adquirir el violí definitiu que utilitzà durant gran part de la seva carrera, un Petrus Guarneri que havia pertanyut a Felix Mendelsohn. També va disposar d'un Giovanni Paolo Maggini i un segon violí Étienne Maire Clarà.

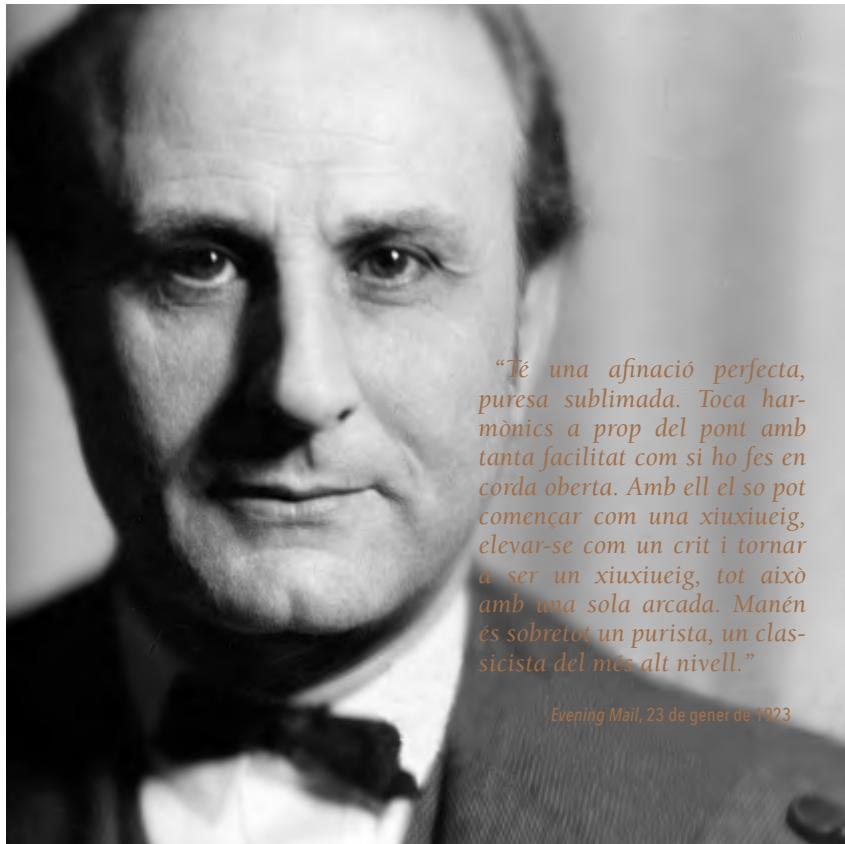
L'any 1958 van tenir lloc les darreres actuacions de Joan Manén com a violinista. Segons el diari *La Vanguardia* Manén tornava d'una gira de concerts per França, Alemanya i Bèlgica i finalitzava així una llarga carrera de més de 65 anys en què havia dut a terme més de 4.000 concerts arreu d'Europa i Amèrica. Dedicà gran part de la vida a la composició, no com a simple complement a la seva carrera de solista, sinó sentint-la com a veritable vocació. El seu extens catàleg d'obres comprèn set òperes, obres simfòniques, ballets, concerts per a diversos instruments, música de cambra, obra vocal, música per a instruments solistes i sardanes. Paral·lelament a la carrera com a violinista va gaudir d'un important reconeixement com a compositor; quatre de les seves set òperes van ser representades a diverses ciutats d'Alemanya, Espanya i Finlàndia, i les seves obres simfòniques foren interpretades per orquestres com la Filharmònica de Berlín i de Viena, l'Orquestra del Concertgebouw d'Amsterdam o l'Orquestra Pau Casals.

DANIEL BLANCH
Pianista i president de l'Associació Joan Manén

L'Associació Joan Manén és un entitat sense ànim de lucre dedicada a la recuperació i la difusió del patrimoni musical català. La figura del compositor i violinista Joan Manén, un dels músics catalans més rellevants del segle XX i que no fou valorat ni reconegut després de la seva mort, és l'emblema i la força motriu per desenvolupar aquest projecte de difusió dels intèrprets i compositors catalans.

www.joanmanen.cat

www.joanmanenplanas.com

“Té una afinació perfecta, puresa sublimada. Toca harmònics a prop del pont amb tanta facilitat com si ho fes en corda oberta. Amb ell el so pot començar com una xiuxiueig, elevar-se com un crit i tornar a ser un xiuxiueig, tot això amb una sola arcada. Manén és sobretot un purista, un classicista del més alt nivell.”

Evening Mail, 23 de gener de 1923

LAS GRABACIONES HISTÓRICAS DE JOAN MANÉN (1914-1954)

"Un sonido como no habíamos escuchado después de Sarasate [...] es la encarnación de la cultura del arte del violín [...] su ejecución ha alcanzado la máxima madurez clásica. No se puede imaginar un violinista más elegante y noble [...] Manén sabe tocar el violín de la manera más maravillosa que uno imagina. Todo lo que hace bordea la perfección." Estas son algunas de las críticas alemanas durante los años 30 referentes a Joan Manén Planas, uno de los violinistas españoles más internacionales del siglo XX, un virtuoso de gran personalidad que desarrolló una carrera extensa en toda Europa y América al largo de sesenta y cinco años.

Joan Manén es uno de los casos más extraordinarios de autoaprendizaje de la historia de la música en España. A pesar de vivir en un momento de renacimiento cultural en su Barcelona natal, desde pequeño se desarrolló en cierto modo al margen de las modas y las estéticas musicales del momento; su padre Juan Manén Avellán, industrial textil y buen músico aficionado, era un hombre muy autónomo, hecho a sí mismo, de fuerte personalidad, que confiaba exclusivamente en sus conocimientos y en su instinto. Este centró todas sus ilusiones y esfuerzos en desarrollar las habilidades musicales de su hijo primogénito.

De pequeño Manén fue a la escuela tan sólo tres meses ya que no fue capaz de adaptarse. Las primeras nociones de música las recibió de su padre quien le empezó a enseñar solfeo y piano antes de cumplir los cuatro años. A los cinco inició estudios de violín con Vicente Negrevernís y a los siete con Clemente Ibarguren, buen amigo de Pablo Sarasate y alumno de Delphin Alard. Fue a partir de ese momento que sus progresos se acentuaron de tal manera que al cabo de dos años el padre decidió presentarlo en público. En verano de 1892 viajaron a Valencia para hacer sus primeras presentaciones. En 1893, cumplidos los diez años, el padre dejó su trabajo para dedicarse exclusivamente a su hijo. Con determinación viajaron a Madrid donde consiguieron una audición para la Reina María Cristina, la cual les ofreció su protección; sorprendentemente el padre declinó el ofrecimiento tomando la decisión

viajar realizando extensísimas giras por todo el continente americano entre 1893 y 1896; un periodo de azarosas aventuras perseverando en mostrar sus capacidades artísticas en auditorios, pequeñas salas o haciendo de telonero en espectáculos teatrales. Durante esa época llegó a presentarse en tres ocasiones en el Carnegie Hall de Nueva York, la primera de ellas en enero de 1895, con once años. Fue a principios de 1894, con diez años, que Manén dejó de tener profesor de violín, desarrollándose a partir de entonces de forma autodidacta. Un ejemplo de la heterodoxa personalidad del padre y que nos permite conocer en qué condiciones Joan Manén tuvo que desarrollar su talento, es el momento en que, en 1894, el violinista belga Eugène Ysaÿe lo escuchó. El veredicto del belga fue que Manén tenía un gran talento pero que necesitaba alguien que lo guiara. El padre respondió de forma categórica que él era su guía. Ysaÿe, sorprendido, preguntó - ¿es usted violinista? - El padre respondió que no. - ¿y como indica a su hijo la manera de resolver los problemas? - mi oído me señala el error y él busca la solución. Ese mismo año padre e hijo visitaban en Génova a Camillo Sivori, gran violinista conocido por ser el único discípulo de Niccolò Paganini. Al escucharlo sentenció: "Deje que trabaje a su gusto, él mismo encontrará el camino porque es un violinista nato". Probablemente estas palabras resonaron en la mente del padre como una verdad absoluta y lo reafirmaron en la idea de que disponía del talento necesario para desarrollarse de forma autónoma, sin la ayuda de ningún profesor.

Durante los años de giras por toda América, durante su infancia y primera adolescencia, se forjó el carácter y la personalidad del músico. Su incessante trabajo guiado por una extraordinaria intuición le permitió afrontar de manera autodidacta las obras más difíciles de Paganini, desarrollando su propia técnica, así como su faceta de compositor; desde joven escribió un buen número de obras para violín y piano e incluso afrontó la composición de obras sinfónicas.

A partir de 1898, con quince años, Manén se estableció en Berlín, donde pudo ampliar sus conocimientos gracias a la relación que mantuvo con Otto Goldsmith, hombre de gran cultura que le abrió las puertas y le acompañó en su formación. Otto Goldsmith, secretario personal de Pablo Sarasate, valoró muy positivamente el talento del joven violinista decidiendo darle apoyo. Le preparó una audición para el famoso violinista navarro, y el joven Manén, con quince años, aprovechó la ocasión para tocar los "Aires gitanos" del propio Sarasate. A pesar de escuchar frecuentemente a Sarasate y

de recibir probablemente sus consejos, la relación Manén-Sarasate fue siempre fría y condicionada, posiblemente fruto de una cierta rivalidad entre ambos. Durante esta etapa tuvo la suerte de conocer grandes personalidades del ambiente musical berlinesé como Eugen d'Albert, Rosa Sucher, Leopold Auer, Teresa Carreño, Antonin Dvořák o el editor Fritz Simrock que publicó varias de sus obras de juventud.

En 1898 Manén consiguió actuar como solista en la Singakademie junto a la Orquesta Filarmónica de Berlín bajo la dirección de Josef Rebicek, interpretando su "Concierto espagnol" para violín y orquesta y dos de sus Caprichos. Antes de finalizar el año hizo su debut en París y se presentó como solista con la Filarmónica de Varsovia bajo la dirección de Emil Mlynarski. En enero de 1899 fue contratado para ofrecer quince recitales en Alemania y al mes siguiente sustituyó a Fritz Kreisler en Berlín. El 21 de marzo, en una velada privada, tocó la Fantasía escocesa de Max Bruch acompañado al piano por el mismo compositor y el 4 de enero de 1900, en la Rokoko Saal del Hotel Disch de Colonia, fue acompañado al piano por Richard Strauss. A pesar de los éxitos logrados, el período entre 1898 y 1903 fue una etapa de grandes esfuerzos para lograr consolidarse como violinista y compositor.

El punto de inflexión en la carrera de Joan Manén como violinista tuvo lugar en noviembre de 1904, después de su debut en la Hochschule de Berlín en el que interpretó una de las obras de mayor dificultad de Paganini, las Variaciones "God save the King". La crítica se deshizo unánimemente en elogios y a partir de entonces comenzó a recibir un gran número de contratos impensables unos meses antes. Su nombre comenzó a resonar con fuerza en Alemania y fue requerido para actuar en importantes salas llevando a cabo giras por toda Europa, incluido Rusia y los países escandinavos. En esta etapa su actividad fue muy intensa y la crítica lo consideró el sucesor natural de Pablo Sarasate. Las cualidades más destacadas del violinista según la crítica eran: su excepcional técnica que le permitía afrontar los pasajes de mayor dificultad de forma natural; un sonido muy personal de gran pureza; y una nobleza y elegancia interpretativa fruto de una cautivadora musicalidad que penetraba en el oyente de manera muy especial. Su sonido probablemente no se caracterizó por ser voluminoso, sus virtudes iban más ligadas a la capacidad de atrapar al espectador a través de la calidad del sonido y del gran virtuosismo de sus interpretaciones. A menudo lo describieron como un violinista

“Su fenomenal técnica, de una gran nitidez, unida a una absoluta pureza de sonido, le asegura ya el favor del público. Pero aún apreciamos más su profunda musicalidad, su famoso golpe de arco y su magnífico cantabile. Yo lo considero el más grande violinista de hoy, y me parece, más aún que Kubelík, un Paganini redivivus.”

Dr. V. Lederer, *Der Signale Leipzig*, 14 y 21-2-1906

mágico (la crítica le llamó de forma sensacionalista como "El Mago del Violín"), ya que los recursos técnicos de los cuales disponía parecían no tener límites.

Joan Manén estuvo en contacto con algunos de los mejores músicos del momento; Jenö Hubay le dedicó dos obras (una de ellas "Radieux soleil" que podemos escuchar en esta recopilación), los pianistas y compositores Enrique Granados y Joaquín Nin interpretaron con él la integral de las sonatas de Beethoven (1916 y 1917), mantuvo relación con el violonchelista Pau Casals colaborando en varias ocasiones con su orquesta en Barcelona. Como violinista actuó bajo la dirección de músicos como Bruno Walter, Henry Wood, Willem Mengelberg o Ernest Ansermet y fue acompañado por las mejores orquestas europeas.

Su repertorio estuvo siempre centrado en las obras para violín y piano de gran virtuosismo, aquellas que se adaptaban mejor a la naturaleza de su técnica: Paganini, Sarasate, Wieniawski, Raff, Bazzini o Saint-Saëns, entre otros, junto a un gran número de obras propias y transcripciones eran los compositores habituales en sus programas. Cultivó poco la música de cámara interpretando un número muy reducido de sonatas de autores como Mozart, Beethoven, Franck o Brahms. Programó frecuentemente tres sonatas de Tartini, Nardini y Porpora transcritas por él. Manén siempre se consideró un violinista solista, siguiendo los patrones del virtuoso romántico del siglo XIX. También fue muy limitado el número de conciertos para violín que interpretó. Los que tocó con mayor frecuencia fueron: Mozart (nº4), Beethoven, Mendelssohn, Saint-Saëns (nº3), Bruch (nº1 y Fantasía escocesa), Wieniawski (nº1), Paganini (núm. 2), sus dos primeros conciertos para violín (Concerto espagnol y Concerto da camera) y sus Variaciones Tartini.

Según el testimonio de una de sus sobrinas, a Joan Manén no le gustaba grabar y siempre decía que quien quisiera escucharlo podía hacerlo asistiendo personalmente a sus conciertos. Sin embargo, nos ha legado varias grabaciones de radio y discos comerciales de 78 rpm. Las grabaciones de las que disponemos actualmente pertenecen a tres etapas de la trayectoria artística del violinista: la primera etapa (1914-1921) en que realizó un importante número de grabaciones comerciales para las casas Favorite, Anker, His Master Voice, Parlophone y Scala; una segunda etapa de grabaciones

(1936-1938) realizadas por la Reichs-Rundfunk-Gesellschaft de Stuttgart; y una tercera con grabaciones hechas en estudio de radio (c.1951-1954) y en directo en Nueva York (1950). De la primera etapa destacan las interpretaciones de piezas para violín y piano publicadas por Favorite y los tres Conciertos para violín y orquesta impresos por His Master Voice. El primero de los conciertos que grabó fue el de Beethoven, en Barcelona en 1916, acompañado de una orquesta dirigida por Concordi Gelabert, el cual en ese momento dirigía gran parte de la producción de la Compañía Gramófono, sucursal de His Master Voice. Esta grabación fue la primera que se llevó a cabo a nivel mundial del Concierto para violín de Beethoven, aunque por cuestiones de limitación de duración (el Concierto se grabó en 8 caras) se tuvo que prescindir de parte de los *tutti* orquestales. Uno de los aspectos más interesantes de esta grabación es la *cadenza* del primer movimiento escrita por el mismo violinista, una *cadenza* que compuso y ejecutó por primera vez con 15 años el 1 de diciembre de 1898 en París, cuando interpretó el concierto con la Orquesta Colonne dirigida por Edouard Colonne en el Noveau Théâtre, durante un Festival Beethoven. Esta *cadenza* demuestra el ingenio de un Manén adolescente que desarrolla la técnica hasta llegar a niveles de extrema dificultad, pasajes en regiones muy agudas, dobles cuerdas de todo tipo, octavas digitadas y armónicos. En diciembre de 1921, en Londres y para His Master Voice grabó el Concierto para violín de Mendelssohn y el primer concierto de Bruch completos, lo que suponía también las primeras grabaciones mundiales comercializadas de ambas obras. Estas grabaciones de 78 rpm, a pesar de las deficiencias y limitaciones sonoras, nos permiten vislumbrar la elegancia y gran personalidad interpretativa del músico, en ese momento en plenitud de facultades.

Un segundo periodo de grabaciones tuvo lugar en Stuttgart durante tres años consecutivos, 1936, 1937 y 1938. La interpretación de obras de Bach, Mozart, Schubert, Hubay o del mismo Manén, nos permiten escuchar un violinista con un sonido puro, penetrante y cálido, el cual a través de un uso muy personal y acusado del *portamento* consigue de forma heterodoxa un *cantabile* muy expresivo. A esta individualidad interpretativa, se une un extraordinario control del arco y una técnica depurada que nos permiten intuir el célebre magnetismo que desprendían sus interpretaciones en directo.

“Manén demostró que no debe tener miedo a ser comparado con Kreisler: sonido rico y sólido, un fenomenal dominio de las habilidades técnicas”; “Un extraordinario violinista: belleza, calidez, expresividad, precisión técnica, distinción de estilo.”

Boston Globe, 5-01-1923; New York American, 9-01-1923

El tercer periodo está conformado por interpretaciones en directo y en estudio que tuvieron lugar entre 1950 y 1954. Durante la última etapa como intérprete, Joan Manén todavía exhibía gran parte de la técnica que lo hizo famoso. A pesar de todo el violinista se muestra impermeable a las nuevas tendencias y muy alejado estilísticamente de la escuela moderna del violín. Las últimas grabaciones suponen un testimonio importante que nos ayuda a conocer la interpretación que hacía el mismo violinista de sus propias obras.

Joan Manén actuó durante los primeros años de su carrera con un violín del luthier catalán Étienne Maire Clarà entre otros instrumentos. Posteriormente adquirió el violín definitivo que utilizó durante gran parte de su carrera, un Petrus Guarneri que había pertenecido a Felix Mendelssohn. También dispuso de un Giovanni Paolo Maggini y un segundo violín Étienne Maire Clarà.

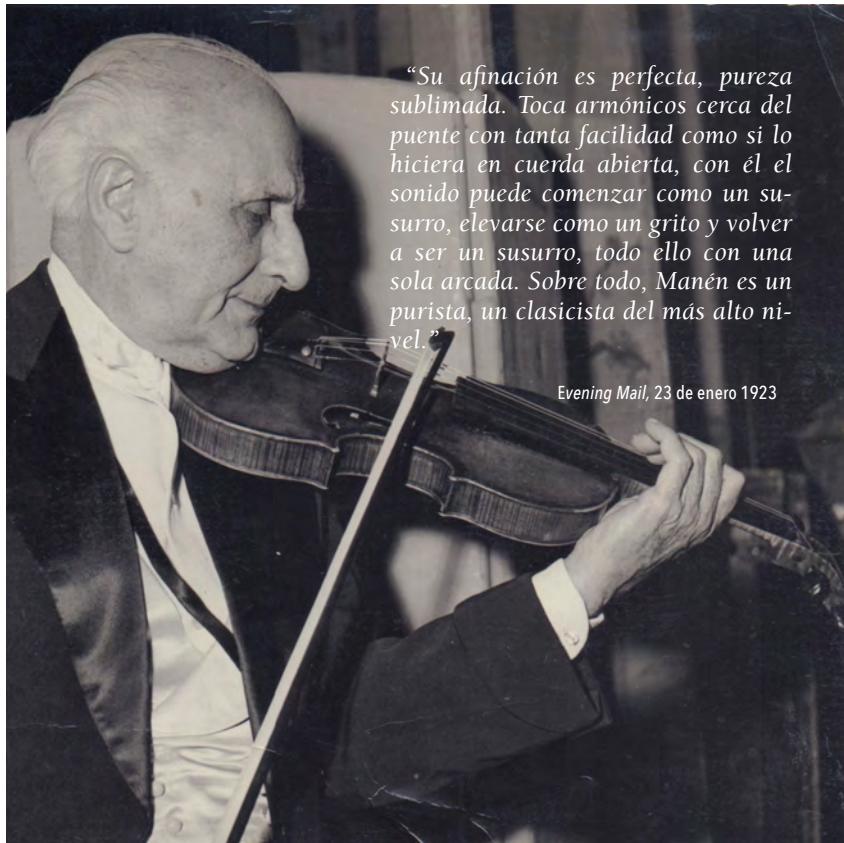
En 1958 tuvieron lugar las últimas actuaciones de Joan Manén como violinista; según el diario La Vanguardia Manén regresaba de una gira de conciertos por Francia, Alemania y Bélgica. Finalizaba así una larga carrera de más de 65 años en que había llevado a cabo más de 4.000 conciertos por toda Europa y América. Dedicó gran parte de su vida a la composición, no como simple complemento a su carrera de solista, sino sintiéndola como verdadera vocación. Su extenso catálogo de obras comprende siete óperas, obras sinfónicas, ballets, conciertos para diversos instrumentos, música de cámara, obra vocal, música para instrumentos solistas, y sardanas. Disfrutó de un importante reconocimiento como compositor; cuatro de sus siete óperas fueron representadas en diversas ciudades de Alemania, España y Finlandia, y sus obras sinfónicas fueron interpretadas por orquestas como la Filarmónica de Berlín y de Viena, la Orquesta del Concertgebouw de Amsterdam o la Orquesta Pau Casals.

DANIEL BLANCH
Pianista y presidente de la Asociación Joan Manén

La **Asociación Joan Manén** es una entidad sin ánimo de lucro dedicada a la recuperación y la difusión del patrimonio musical catalán. La figura del compositor y violinista Joan Manén, uno de los músicos catalanes más relevantes del siglo XX y que no fue valorado ni reconocido después de su muerte, es el emblema y la fuerza motriz para desarrollar este proyecto de difusión de intérpretes y compositores catalanes.

www.joanmanen.cat

www.joanmanenplanas.com

“Su afinación es perfecta, pureza sublimada. Toca armónicos cerca del puente con tanta facilidad como si lo hiciera en cuerda abierta, con él el sonido puede comenzar como un susurro, elevarse como un grito y volver a ser un susurro, todo ello con una sola arcada. Sobre todo, Manén es un purista, un clasicista del más alto nivel.”

Evening Mail, 23 de enero 1923

THE HISTORICAL RECORDINGS OF JOAN MANÉN (1914-1954)

A sound like we had never heard after Sarasate [...] he embodies the culture of the art of the violin [...] his execution has achieved the highest classical maturity. We cannot imagine a more elegant and noble violinist [...] Manén knows how to play the violin in the most marvellous way that one could ever imagine. Everything he does, verges on something marvellous." These are some of the reviews that came from Germany in the 1930s about the Catalan violinist Joan Manén Planas, one of the most international Spanish violinists of the twentieth century, a virtuoso with a great personality that developed a broad career throughout Europe and America over sixty-five years.

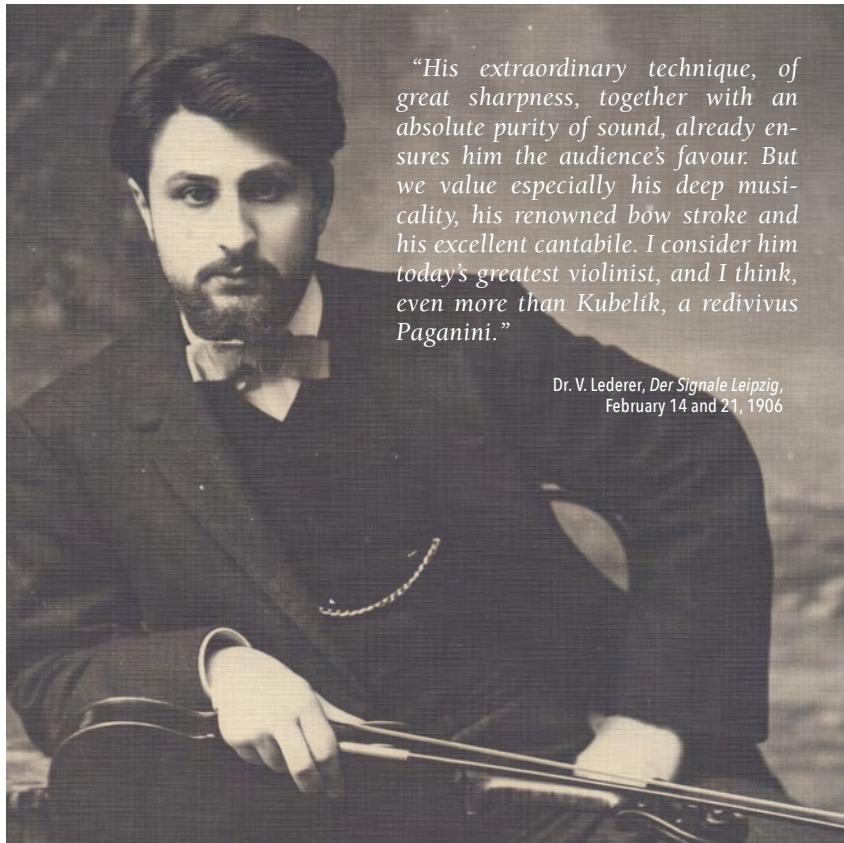
Joan Manén is one of the most extraordinary cases of self-learning in the Spanish history of music. Despite the fact that he lived as a cultural renaissance in his home city, Barcelona, was taking place, since his childhood he grew up outside the musical fashions and aesthetics of that period. His father, Juan Manén Avellán, a textile entrepreneur and a fine amateur musician, was a very self-sufficient man, self-made and with a strong personality, who only relied on his knowledge and instinct. He concentrated all his expectations and endeavours to developing the skills of his eldest son.

As a child, Manén only went to school for three months because he could not adapt to it. He learned the first notions of music from his father who began to teach him solfège and piano before his fourth birthday. At five, he began to study violin with Vicente Negrevernis and at seven with Clemente Ibarguren, a good friend of Pablo Sarasate and a pupil of Delphine Alard. From then onwards, his progress was to speed up so much that two years later his father decided to make him debut before an audience. In the summer of 1892, he travelled to Valencia for his first performances. In 1893, at ten years of age, his father quit his work to devote his life exclusively to his son. They resolutely travelled to Madrid where they obtained an audition for Queen María Cristina, who offered them her protection. Surprisingly enough, the father declined this offer and decided to start long trips that allowed them to tour

very extensively all over the American continent between 1893 and 1896. It was a period of eventful adventures and persevering efforts to show Joan Manén's artistic skills in concert halls, small venues or playing second fiddle to theatrical performances. During this period, he played three times at the Carnegie Hall in New York, the first time in January 1895, when he was eleven. When he was ten, at the beginning of 1894, Manén ceased taking lessons from a professor of violin and became a self-taught musician. An example of the heterodox personality of his father that allows us to know under what conditions Joan Manén had to develop his talent was when in 1894 the Belgian violinist Eugène Ysaÿe listened to him in private. His conclusion was that Manén had great talent but that he needed someone to guide him. The father categorically answered that he was his guide. Surprised, Ysaÿe asked: -then, how do you indicate to your son how to solve problems?", -my ear tells me the error and he looks for the solution-", he answered. That same year, father and son visited in Genova Camillo Sivori, a renowned violinist known to be the only pupil of Niccolò Paganini. As he listened to the young Manén, he declared: -Let him work as he pleases, he alone will find the path because he is a born violinist." Most probably, these words echoed in his father's brain as an absolute truth and reassured him in his idea that his son had enough talent to make progress all by himself, under no professor's guidance.

During the years they toured all over America, during Manén's childhood and early adolescence, the musician's personality was forged. His ceaseless work guided by his extraordinary intuition allowed him to deal all by himself with Paganini's most difficult works by developing his own violin technique and his work as a composer. In his youth he wrote quite a large number of works for violin and piano, and he even courageously dared to compose symphonic works.

From 1898 onwards, when he was fifteen, Manén settled in Berlin, where he could broaden his knowledge thanks to his relationship with Otto Goldsmith, a very cultivated man who paved the way for him and accompanied him in his studies. Otto Goldsmith, personal secretary to Pablo Sarasate, appraised very highly the talent of the young violinist and decided to support him. He prepared for him an audition for the renowned violinist from Navarra, Sarasate, and the young Manén, then fifteen years old, took this opportunity to play *Zigeunerweisen* by Sarasate. Despite the fact that listening to

"His extraordinary technique, of great sharpness, together with an absolute purity of sound, already ensures him the audience's favour. But we value especially his deep musicality, his renowned bow stroke and his excellent cantabile. I consider him today's greatest violinist, and I think, even more than Kubelík, a redivivus Paganini."

Dr. V. Lederer, *Der Signale Leipzig*,
February 14 and 21, 1906

his countryman became usual and fruitful -it may even be that he received advice from him-, the Manén-Sarasate relationship was cold and episodic, possibly conditioned by a certain mutual rivalry. During this period, he had the chance to meet great figures of Berlin's musical milieu, such as Eugen d'Albert, Rosa Sucher, Leopold Auer, Teresa Carreño, Antonín Dvořák or the editor Fritz Simrock, who was to release several juvenile works by him.

In 1898 Manén was able to perform as soloist at the Singakademie with the Berlin Philharmonic Orchestra conducted by Josef Rebicek, where he played his *Concerto espagnol* for violin and orchestra, and two of his Caprices. Before the end of the year he made his début in Paris and played as soloist with the Warsaw Philharmonic Orchestra conducted by Emil Mlynarski. In January 1899 he was commissioned to give fifteen recitals in Germany, and the following month he replaced Fritz Kreisler in Berlin. On March 2, at a private soirée, he played the *Scottish Fantasy* by Max Bruch, accompanied on the piano by the composer himself, and on January 4, 1900, at the Rokoko Saal of the Hotel Disch in Cologne, accompanied on the piano by Richard Strauss. Despite the success he had achieved, the 1898-1903 period required Manén's utmost endeavours to establish himself as both violinist and composer.

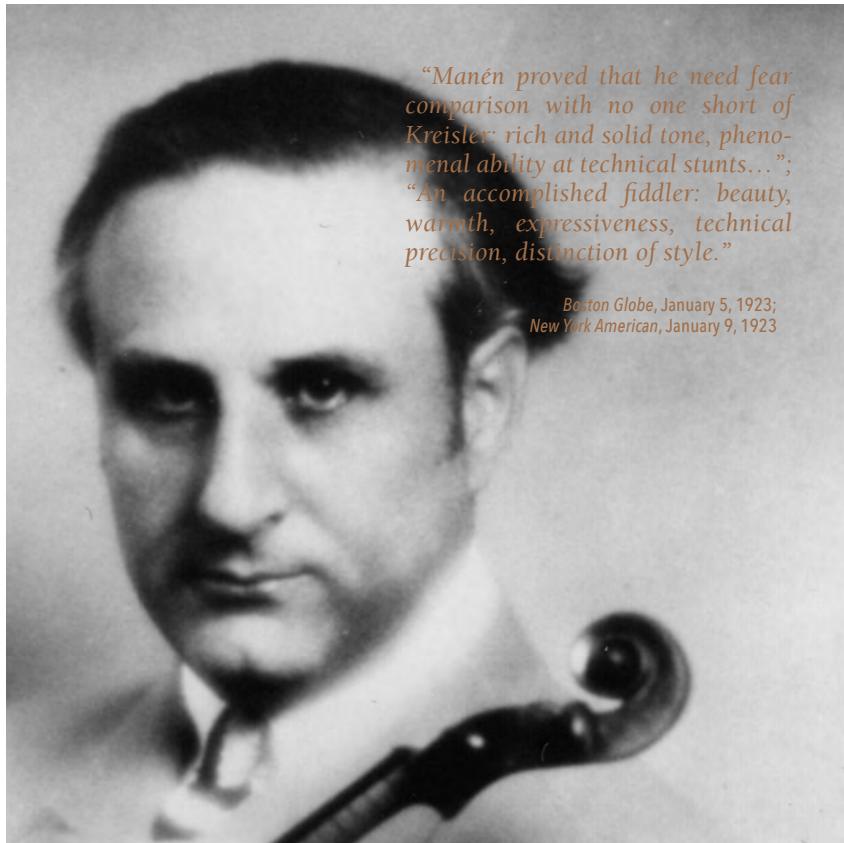
The turning point in Joan Manén's career as a violinist was in November 1904, after playing one of the most difficult works by Paganini, the *Variations on "God save the King"*. The reviews praised him so much that from then onwards he received a large offer of contracts, something that would have been unbelievable only some months before. His name started to be strongly echoed in Germany and he was asked to perform at important concert halls, which led him to tour all over Europe and even Russia and the Scandinavian countries. During this period, his activity as a violinist was very intense and the critics considered him the natural successor to Pablo Sarasate. According to the critics, the most notable qualities of the violinist were his exceptional technique that allowed him to play the most difficult passages as if it were the most natural thing in the world; a very pure and rich personal sound; finally, a noble and elegant performance that was the result of a captivating musicality that pervaded the listener in a very special way. Probably, his sound was not particularly voluminous; his qualities were more linked to his ability to capture the listener by means of the sound quality and the

high virtuosity of his performances. He was often depicted as a magical violinist (the critics sensationally called him "the magician of the violin") because his technical resources seemed to be boundless.

Joan Manén was in touch with some of the best musicians of his time; Jeno Hubay dedicated to him two works (one of them, *Radieux soleil*, which we can listen to on this recording); the pianists and composers Enrique Granados and Joaquín Nin played with him the totality of Beethoven's sonatas (1916 and 1917); finally, he had a relationship with the cellist Pau Casals, collaborating on several occasions with his orchestra in Barcelona. As a violinist, he performed under the conduction of musicians such as Bruno Walter, Henry Wood, Willem Mengelberg or Ernest Ansermet, and was accompanied by the best European orchestras.

His repertoire always focused on the works for violin and piano of great virtuosity, those that better adapted to the nature of his technique: Paganini, Sarasate, Wieniawski, Raff, Bazzini or Saint-Saëns, among others, together with a large number of works and transcriptions by him, were the usual composers in his programmes. He did not very much cultivate chamber music and played an extremely limited number of sonatas by authors such as Mozart, Beethoven, Franck or Brahms. He often programmed three sonatas by Tartini, Nardini and Porpora in his own transcriptions. Manén always considered himself a soloist violinist, thus following the model of the nineteenth-century Romantic virtuoso. The number of concerts for the violin that he played was quite limited as well. Those that he most frequently performed were: Mozart (No. 4), Beethoven, Mendelssohn, Saint-Saëns (No. 3), Bruch (No. 1 and *Scottish Fantasy*), Wieniawski (No. 1), Paganini (No. 2), his two first concerts for the violin (*Concerto espagnol* and *Concerto da camera*) and his *Tartini Variations*.

According to one of his nieces, Joan Manén did not like to record and he always said that whoever wanted to listen to him could do it by personally attending his concerts. Nevertheless, he has left us with some radio recordings and 78-rpm commercial discs. The recordings that are today available to us belong to three periods of the violinist's artistic career: the first one (1914-1921), in which he made a significant number of commercial recordings for the labels Favorite, Anker, His Master's Voice, Parlophone and Scala; a second series of recordings (1936-1938) carried out by the Reichs-Rundfunk-

“Manén proved that he need fear comparison with no one short of Kreisler; rich and solid tone, phenomenal ability at technical stunts...”;
“An accomplished fiddler: beauty, warmth, expressiveness, technical precision, distinction of style.”

Boston Globe, January 5, 1923;
New York American, January 9, 1923

Gesellschaft of Stuttgart; and a third one with recordings made in radio studios (ca. 1951-1954) and live in New York (1950). From the first period, his performances of pieces for violin and piano released by Favorite and the three concertos for violin and orchestra released by His Master's Voice stand out. The first concerto to be recorded was that of Beethoven, in Barcelona in 1916, accompanied by an orchestra conducted by Concordi Gelabert, who at that time directed a large part of the production of Compañía Gramófono, a subsidiary of His Master's Voice. This recording was the first world recording of the whole Violin Concerto by Beethoven, although for reasons due to time limitation (the Concerto was recorded on eight record sides) they had to do without the part of the orchestral *tutti*. One of the most interesting aspects of this recording is the *cadenza* of the first movement written by the violinist himself, a *cadenza* he composed and played for the first time when he was fifteen on December 1, 1898, in Paris, when he performed the Concerto with the Colonne Orchestra conducted by Edouard Colonne at the Noveau Théâtre during a Beethoven Festival. This *cadenza* proves the resourcefulness of Manén when he was a teen-ager and developed the technique until he achieved levels of extreme difficulty, passages in extremely high positions, double strings of all types, fingered octaves and harmonics. In December 1921, in London, he recorded for His Master's Voice the entire Violin Concerto by Mendelssohn and the first Concerto by Bruch, which also entailed the first commercialised world recordings of both works. Despite the sound deficiencies and limitations, these 78-rpm recordings allow us to grasp the elegance and great interpretative personality of this musician at the height of his abilities.

A second period of recordings happened in Stuttgart over three years, 1936, 1937 and 1938. The performance of works by Bach, Mozart, Schubert, Hubay or Manén himself allows us to listen to a violinist with a pure, pervasive and warm sound, which, by means of a personal and acute use of the *portamento*, achieves a very expressive *cantabile* in a heterodox way. Together with this interpretative individuality, there is an extraordinary control of the bow and a refined technique that makes it possible for us to sense the renowned magnetism that his live performances conveyed.

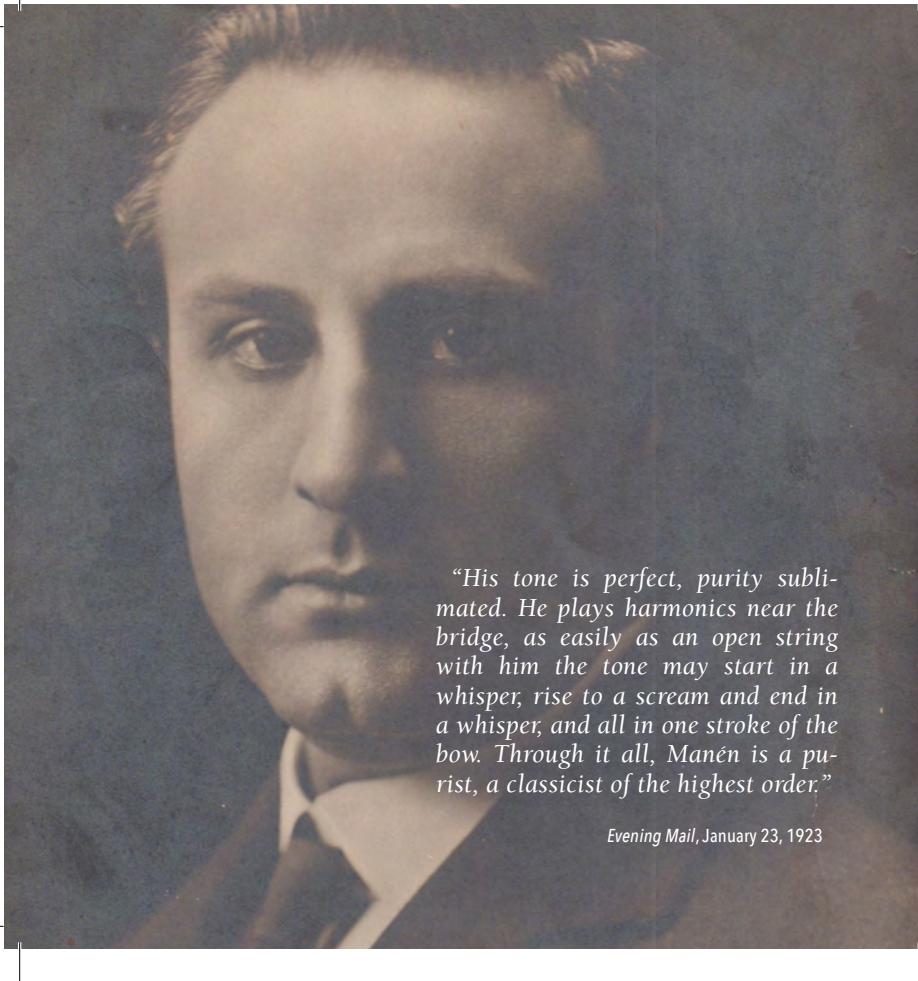
The third period is made up of live and studio performances that were held between 1950 and 1954. During his last period as performer, Joan Manén did not yet display a large part of the technique

that was to make him so famous. However, the new trends did not exert any influence on him, and he remained stylistically very far away from the modern violin school. The last recordings bear an important witness to deeply know the violinist's performance of his own works.

During the first years of his career, Joan Manén played a violin made by the Catalan luthier Étienne Maire Clarà, among other instruments. Later on, he acquired the definitive violin that he played during much of his career, a Petrus Guarneri that had been owned by Felix Mendelssohn. A Giovanni Paolo Maggini and a second Étienne Maire Clarà violin were also available to him.

In 1958 the last performances of Joan Manén as violinist were held. According to the newspaper *La Vanguardia*, Manén was coming back from a tour in France, Germany and Belgium. In this way, a career spanning more than sixty-five years came to its end, with more than 4.000 concerts all over Europe and America. He had devoted much of his career to composition, not as a simple complement to his career as soloist, but also feeling it as a true vocation. His broad catalogue of works includes seven operas, symphonic works, ballets, concertos for several instruments, chamber music, vocal music, music for solo instruments and sardanas. In parallel with his career as violinist, he enjoyed great recognition as a composer; four out of his seven operas were staged in several cities in Germany, Spain and Finland. Finally, his symphonic works were performed by orchestras such as the Berlin and Vienna Philharmonics, the Concertgebouw Orchestra in Amsterdam, or the Pau Casals Orchestra.

DANIEL BLANCH
pianist and president of the Joan Manén Association
(English translation: Beatrice Krayenbühl)

"His tone is perfect, purity sublimated. He plays harmonics near the bridge, as easily as an open string with him the tone may start in a whisper, rise to a scream and end in a whisper, and all in one stroke of the bow. Through it all, Manén is a purist, a classicist of the highest order."

Evening Mail, January 23, 1923

The **Joan Manén Association** is a non-profit entity dedicated to the recovery and promotion of Catalan musical heritage. The figure of the composer and violinist Joan Manén - one of the most significant Catalan musicians of the twentieth century, fallen almost into oblivion after his passing - is the symbol and driving force for this project of promoting Catalan interpreters and composers.

www.joanmanen.cat

www.joanmanenplanas.com

Enregistraments de Parlophone, HMV,
Deutsche Rundfunk Archive i arxius de radio.

Remasterització: **Daniel Blanch**

Imatge i disseny: **Maya Rolando**

Fotografies: **Arxiu Associació Joan Manén**

LMG 2170

Dipòsit legal: **B-5715-2021**

© 2021 La mà de guido & Associació Joan Manén

www.lamadeguido.com / www.joanmanen.cat

All rights of the producer and the owner reserved

